

נתיבות פרץ בדרום

ב יום החמישי האחרון, בשש בבוקר גבי עץ דגל ישראל בנקודה קטנה על גבי מפת-הנפט העולמית. הנקודה: כפר ערבי נטוש בשם חולייקאת, על דרך המלך הישנה לכאר-שבע.

הראשון שידע כי נמצא נפט בישראל היה צעיר רוה ושחום, עולה מצרפת שוקן דקיק עיטר את סניו. משה כרמל, שכל חבריו קראו לו בשמו הלועזי מוריס, ניגש לפתח הצינור הדק שבמרכז מגדל-הקידוח ובהיסח הדעת הניח עליו את ידו. נוזל סמיך כיסה אותו. זרם חשמלי עבר בגופו: „נפט! נפט! יש נפט!“ צווח בכל כוחו. למטה, ליד צריף המינהלה, עמדו מנהלי חברת לפידות, בעלת הוכיך במקום, ואתם שרים ומומחים שהיועקו עוד בשעות הבר קר, כאשר צינור הקידוח העלה אדמה רחויית שמן. בדיקה מדוקדקת במקום ניפצה את התקתה. הקודחים המשיכו בעבודתם, העלו רק גאזים מתוך האדמה. המנהלים והמומחים התכוונו לשוב כלעומת שבאו כאשר נשמעה צעקתו של מוריס.

מברק לתל-אביב

ה פעם לא היה שום ספק: הנוזל השחור היה נפט. השעה היתה שש בערב; הוחלט על הפסקת העבודה, מחשש שמא יפציל ניצוץ של מנורה את הגאזים, יגרום להתלקחות או לאסון.

למחרת בבוקר, עם עלות השחר, כבר היו כל האנשים החשובים במקום. צינור הקידוח נפתח. סילון אדיר פרץ לשמים, עבר את מחצית מגדל הברזל, שגובהו 42 מטר, שפך נפט גלמי בורם של חבית לדקה. האלחוטאי, יצחק שחורי, הבריך מיד למשרדי החברה בתל-אביב: „איחולי מראש השנה התאמתו.“

דב יוסף, שנכח אותו שעה במקום, מילא בקבוק מן האוצר החדש, מיהר לתל-אביב למסיבת-העתונאים התגיגית ביותר של חייו. קולה, שהודיע לאזרחי ישראל מעל גלד האתר כי נמצא נפט בדרום, היה עליו במידה בלתי-רגילה.

האנגלים התחילו

ה קידוח בחולייקאת היה הקידוח הרביעי של לפידות, חברת מגיות בה שותף הון פרטי אמריקאי עם הון הסתדר רותי. הקידוח הראשון נערך בדרך לפרדום, נשא את השם מזל אחד. השני נערך בכארי, 10 קילומטר מחולייקאת. גם הוא איכזב. השלישי נמשך עדיין ליד מצדה.

ההצעה לקידוח במקום הנוכחי בחוליי קאת ניתנה על-ידי ד"ר צ'וק, גיאולוג שווייצרי שעבד בחברת של האמריקאית, יצא לפנסיה, עבר לשירות לפידות. לפי הצעתו הוחלט לקדוח ממש באותו מקום בו קדהה חברה אנגלית בשנת 1947, נאלצה להפסיק את עבודתה בגלל הקרבות. מנהל הקידוחים ניגש למקום, מצא כי האנגלים סתמו את החורים בשני פסקי בטון, בעומק של 12 מטר — סימן כי התכוונו לשוב ולהמשיך בקידוח. הם גם מצאו את צינורות הקידוח, שהגיעו לעומק של למעלה מ-3000 רגל (כ-1000 מטר), כחוף חוריהם ובמצב תקין. כל שאר שרידי הקידוח הקודם נעלמו מומן — חלקם אל תוך חצרות המשקים בסביבה, חלקם נמכרו כגרוסאות על-ידי החברה האנגלית, לפני שנתיים. לפידות ניגשה לעבודה, העמיקה תוך 24 יום את החורים באלפיים רגל נוספים. שם חיכה לה המול השחור, שלא היה במזל אחד.

• בראש השנה שלח מברק למנהלי החברת, בו איחל להם שנה שחורה מרוב זהג שחור. עתה, בחששו כי מאזינים לשידורי, לא רצה להודיע בפירוש כי נמצא נפט.

שנה שחורה! איחל יצחק שחורי, האלחוטאי של חנות הקידוח, במיברק ששלח למנהל החברה בראש השנה. איחולו התאמת כעבור פחות משבוע.

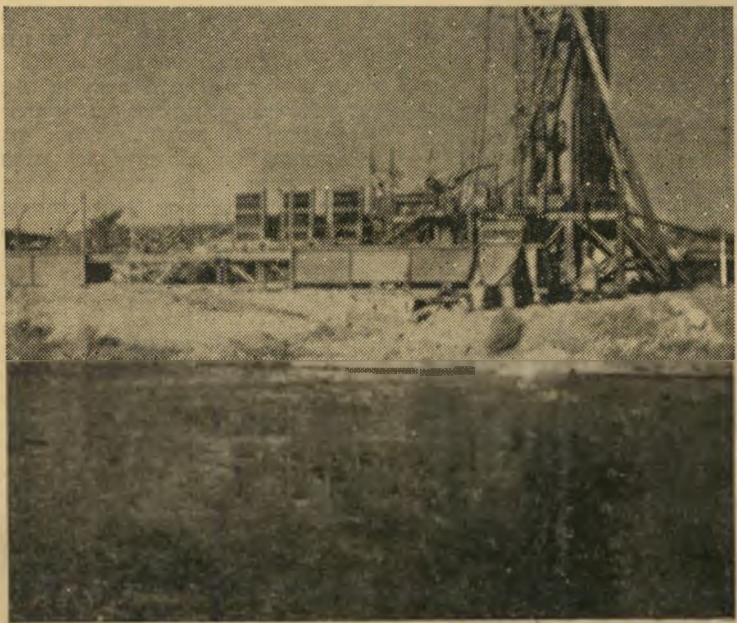
אספר לנכדים שלי... התפאר אחד הנערים שבאו לבקר במקום הקידוח. הא היה אחד ממאות הנערים שבאו מכל הארץ לקחת מעט נפט למזכרת.

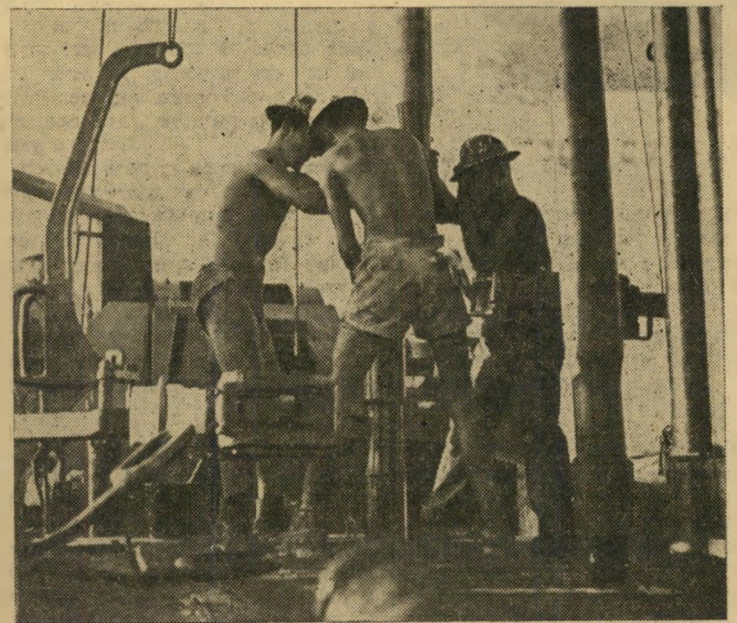
הכוסם הריחני ביותר אינו יכול להתחרות עם הנפט של חולייקאת. מברק זה רווחץ בו את ידיו.

לחיים! קורא צעיר זה בשמחה, כשהוא מרים בקבוק יין שמולא נפט גלמי. ברקט מדקר מגדל הקידוח לגובה של 45 מטר, המיבנה הגבוה ביותר בארץ. בראש המגדל מתנוסס דגל ישראל. הוא הונף עם התחלת הקידוח במקום, 24 ימים לפני שנתגלה הנפט.

אגם הזהב. הבריכה הקטנה לרגלי מיגדל הקידוח היתה מלאה מים משך חודש ימים. לפתע, כאשר זינק סילון הנפט האדיר מתוך צינור הקידוח, הפכה הבריכה למאגר נפט גלמי, שנפלט מהאדמה. בג'ניריון הריח את הנוזל וברך את העובדים במזל-טוב.

צוות הקודחים בפעולה. כדי לערוך בדיקות, הועלו צינורות הקידוח. קיצוני ימין: מוריס כרמל, העולה מצרפת שגילה לראשונה את מציאת הזהב השחור.